

УДК 351.87(477)

І.С. ШУЛАТОВА, Харківський національний університет внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Ключові слова: поняття, сутність, єдиний фіскальний орган, орган доходів і зборів, орган стягнення, контролюючий орган, державна податкова політика, державна митна політика, державна податкова справа, державна митна справа, єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, характер спрямованості

Як відомо, в Україні з метою запровадження системних змін та модернізації моделі державного управління проводиться адміністративна реформа, що, як передбачається, зробить владу доступною, прозорою та ефективною. Так, одним із напрямів стратегічних перетворень у державному механізмі є підвищення ефективності державного управління шляхом реформування державної служби та виконавчої влади. Важливим кроком на шляху модернізації моделі державного управління стало створення Міністерства доходів і зборів України шляхом реорганізації Державної митної служби України та Державної податкової служби України, яке було реорганізоване у Державну фіскальну службу України.

Поява Державної фіскальної служби України обумовила необхідність розроблення та внесення гармонічних змін до деяких законів та інших нормативно-правових актів України в сфері фіскальної та митної політики, а також окреслила коло питань, що потребують нагального теоретичного та практичного вирішення.

Треба зазначити, що упродовж останніх років науковцями приділяється значна увага перспективній проблемі дослідження теоретичних засад трансформації фіскальної та митної політики під впливом інтеграційних процесів. Вагомим у цьому науковому напрямку є доробок зарубіжних вчених Ф. Велейоза,

Дж. Вогета, Р.Б. Девайса та російських дослідників І.Ф. Іскакової, А.І. Погорлецького, С.А. Пантюхіної. Певні напрацювання щодо наближення відокремлених напрямів податкової та митної політики України до європейських вимог зроблено й вітчизняними науковцями В.А. Андрущенко, О.Д. Василюком, О.М. Десятником, В.П. Вишневським [1, с.122]. Однак, постійний динамізм податкового та митного законодавства, а також створення Державної фіскальної служби України зумовлює необхідність здійснення нових досліджень у цій області. Враховуючи це, метою статті є дослідження поняття і сутності новоствореної єдиної фіскальної служби.

Сьогодні розвиток української державності призвів до нових потреб українського суспільства у сфері вдосконалення українського державного апарату. Однією з таких нових потреб стало спрощення і покращення взаємовідносин між державою та платниками податків, зборів та інших соціальних платежів, що й виявилось передумовою виникнення ідеї про створення єдиного органу доходів і зборів, подібного до тих єдиних фіскальних органів, які успішно функціонують у багатьох європейських країнах.

Результатом втілення такої ідеї у життя стала реорганізація Державної податкової служби України і Державної митної служби України та створення на засадах об'єднання цих двох служб Міністерства доходів і зборів України, яке, в свою чергу, реорганізувавшись, було перетворено у Державну фіскальну службу України. На цей якісно новий вітчизняний орган українська держава покладає великі сподівання, адже його створення, це не тільки спроба поліпшення українського державного механізму та взаємовідносин «держава – суспільство», але й один із важливих кроків нашої держави на шляху до європейської інтеграції.

Як доречно зазначила С.М. Попова, побудова громадянського та демократичного суспільства в нашій країні нерозривно пов'язана з підвищенням ефективності діяльності органів державної влади, зокрема державної пода-

ткової та митної служби, оскільки від роботи податківців та митників багато в чому залежать умови ведення бізнесу в державі та фінансово-бюджетне забезпечення функціонування усього державного апарату [2, с.327].

Так, утворення Державної фіскальної служби України відбулося з прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України № 160 від 21.05.2014 р. «Про утворення Державної фіскальної служби» [3, с.15]. Згаданою постановою Державну фіскальну службу було утворено як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України, реорганізувавши Міністерство доходів і зборів шляхом перетворення, яке було створене раніше шляхом трансформації податкових і митних органів України.

Висвітлюючи поняття Державної фіскальної служби України, вважаємо, що, перш за все, слід звернутися до з'ясування функціональної сутності самостійної категорії «служба», як центрального органу виконавчої влади. Так, відповідно до статті 1 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. № 3166–VI [4], систему центральних органів виконавчої влади складають міністерства України та інші центральні органи виконавчої влади. Міністерства забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики.

Відповідно до статті 16 Закону [4], центральні органи виконавчої влади утворюються для виконання окремих функцій з реалізації державної політики як служби, агентства, інспекції. Діяльність центральних органів виконавчої влади спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через відповідних міністрів згідно із законодавством.

Як вказано у статті 17 вищезгаданого закону [4], основними завданнями центральних органів виконавчої влади є: надання адміністративних послуг; здійснення державного нагляду (контролю); управління об'єктами державної власності; внесення пропозицій щодо

забезпечення формування державної політики на розгляд міністрів, які спрямовують та координують їх діяльність; здійснення інших завдань, визначених законами України. При цьому, центральні органи виконавчої влади можуть здійснювати одне або кілька з вище перелічених завдань. Слід звернути увагу на ту обставину, що у разі, якщо більшість функцій центрального органу виконавчої влади складають функції з надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам, центральний орган виконавчої влади утворюється як служба.

На підставі вищевикладеного можна сформулювати узагальнене поняття служби та, відповідно, визначити його як центральний орган виконавчої влади, який утворюється з метою реалізації державної політики у відповідній сфері, переважна більшість функцій якого складають функції з надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам, та який спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через відповідного міністра, якому, в свою чергу, вносить пропозиції щодо забезпечення формування державної політики у відповідній сфері.

Слід зазначити, що визначення Державної фіскальної служби України, яке, зокрема, наведено у положенні про цей орган, у цілковитій відповідності узгоджується з вже наведеним розумінням самої категорії служби як центрального органу виконавчої влади.

Так, Постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236 «Про Державну фіскальну службу України» затверджено Положення про Державну фіскальну службу України [5], відповідно до п.1 якого Державна фіскальна служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок), державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час

застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

Проте, якщо звернутися до положень пунктів 41.1, 41.2, 41.4 статті 41 Податкового кодексу України [6], то можна побачити, що новостворений єдиний фіскальний орган та його територіальні підрозділи визначаються контролюючими органами, якими є органи доходів і зборів, зокрема, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізує державну податкову, державну митну політику, забезпечує формування та реалізацію державної політики з адміністрування єдиного внеску, забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями при застосуванні податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску (далі – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику), його територіальні органи. Органами стягнення є виключно контролюючі органи, уповноважені здійснювати заходи щодо забезпечення погашення податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного внеску у межах повноважень, а також державні виконавці у межах своїх повноважень.

Як вбачається з пункту 34-1 частини 1 статті 4 Митного кодексу України [7], органи доходів і зборів – це центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, митниці та митні пости.

Якщо звернутися до пункту 3-1 частини 1 статті 1 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [8], органи доходів і зборів – центральний орган виконавчої влади, що формує податкову і митну політику (в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів, єдиного внеску) та забезпечує її реалізацію (центральний орган вико-

навчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику), та його територіальні органи.

Отже, як можна помітити, має місце правова колізія, зокрема, суперечність та невідповідність положень вищевказаних нормативних правових актів між собою. Так, у Законі України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. № 3166–VI (стаття 9) йдеться, що служба, як центральний орган виконавчої влади, виконує функції з реалізації державної політики та, при цьому, може лише вносити відповідні пропозиції стосовно забезпечення формування державної політики. Такому формулюванню відповідає й визначення поняття Державної фіскальної служби України, яке закріплене у положенні про нього. Однак Державна фіскальна служба України та її територіальні органи, як контролюючі органи, органи доходів і зборів та органи стягнення, в розумінні Податкового кодексу України (пункт 41.1 статті 41), Митного кодексу України (пункт 34-1 частина 1 стаття 4) та Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (пункт 3-1 частина 1 стаття 1), здійснюють забезпечення формування та реалізують державну податкову, державну митну політику та політику у сфері адміністрування податків, зборів та інших соціальних платежів.

Крім того, слід відмітити, що п.1.1 статті 1 Податкового кодексу України [6], визначаючи державну податкову справу, також вказує саме на забезпечення формування контролюючими органами державної податкової політики. І, зрозуміло, що це не єдине застосування такого формулювання в окреслених та інших національних законодавчих актах.

Така розбіжність зумовлена проведенням адміністративної реформи у 2012–2013 роках, в результаті якої спочатку було створено Міністерство доходів і зборів України, яке, як головний центральний орган виконавчої влади, відповідно до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. № 3166–VI (стаття 9), здійснює забезпечення

формування державної політики та її реалізацію. А Державна фіскальна служба України, яка реорганізувалася шляхом перетворення з Міністерства доходів і зборів України, як центральний орган виконавчої влади, має декілька вузький обсяг компетенції, ніж Міністерство доходів і зборів України, а тому здійснює реалізацію державної політики та лише вносить пропозиції щодо забезпечення її формування, а не повністю забезпечує формування цієї державної політики. В свою чергу, при перетворенні Міністерства доходів і зборів у Державну фіскальну службу право формування податкової і митної політики було передано Міністерству фінансів України, що, на нашу думку, є доцільним, адже тоді останній зможе впливати та контролювати мобілізацію фінансових ресурсів держави.

У зв'язку з цим, логічним є приведення норм Податкового кодексу України, Митного кодексу України, Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та інших законодавчих актів України у відповідність до останніх перетворень, що відбулися у структурі державного апарату через проведення адміністративної реформи 2014 року з метою гармонізації їх застосування на практиці, замінивши таке формулювання як «забезпечення формування державної політики» на «внесення пропозицій щодо забезпечення формування державної політики».

Отже, враховуючи вищевикладене, пропонуємо вузьке та широке значення поняття Державної фіскальної служби України. Так, у вузькому значенні Державна фіскальна служба України виступає як центральний орган виконавчої влади, який здійснює реалізацію державної економічної політики, діє на засадах консолідації функцій збору податків і соціальних платежів та несе усю повноту відповідальності за наповнення державного бюджету України.

У широкому значенні Державна фіскальна служба України – це центральний орган виконавчої влади, що утворився в результаті комплексної трансформації податкових і митних

органів України, з метою забезпечення реалізації державної політики у фіскальній, митній сфері і сфері адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, розроблення пропозицій щодо забезпечення їх формування, а також здійснення контролю за дотриманням законодавства у фіскальній, митній сфері і сфері адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та попередження, виявлення, розкриття і усунення правопорушень під час застосування такого законодавства, та його територіальні органи.

Враховуючи проведений нами порівняльно-правовий аналіз законодавства України з питань державної податкової та митної справи, можна констатувати, що Державна фіскальна служба України, як центральний орган виконавчої влади з питань реалізації державної податкової та митної політики, а також державної політики у сфері адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, є, в свою чергу, і органом доходів та зборів, і органом стягнення, і контролюючим органом. Влучною з цього приводу є думка О.П. Федотова, що такий факт, на перший погляд, може створити уявлення про деяку законодавчу плутанину, оскільки державна податкова та митна справа хоча і об'єднанні єдиною державною фіскальною природою, однак цілі, завдання, організація функціонування митниць та податкових інспекцій є суттєво різними [9, с.66]. Проте, як ми вважаємо, такі позначення єдиного державного фіскального органу є наслідком законодавчо закріплених напрямків діяльності такого органу та свідчать про його розгалуженість і багатогранність, а тому є допустимими та досить логічними і обґрунтованими.

У зв'язку з тим, що основу діяльності Державної фіскальної служби України складає адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інших платежів, а також контроль за правильністю та своєчасністю його здійснення, необхідно, на нашу думку, більш детально

дослідити зміст та сутність процесу адміністрування податків, зборів та інших платежів.

Так, пункт 14.1.1-1 статті 14 Податкового кодексу України [6] надає конкретне та чітке визначення процесу адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інших платежів відповідно до законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, що являє собою сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого законом.

Слід нагадати, що окремим аспектам правового регулювання адміністрування податків і збору митних платежів присвячені праці видатних учених різних галузей юридичних знань, таких як: В.Б. Авер'янов, О.О. Бандурка, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, А.С. Васильєв, Л.К. Воронова, П.Т. Гега, І.П. Голосніченко, О.Ю. Грачова, Л.М. Доля, Р.А. Калюжний, М.П. Кучерявенко, Н.Р. Нижник, В.П. Петков, С.Г. Пепеляєв, Д.М. Притика, П.С. Пацурківський, В.М. Попович, О.П. Рябченко, Л.А. Савченко, В.В. Цветков та інших [1, с.122–123]. При цьому, в наукових працях означених вчених висвітлюються вкрай різноманітні думки та підходи до розуміння процесу адміністрування податків, зборів та інших платежів, деякі з яких, водночас, вважаємо дуже суперечливими.

Наприклад, С.П. Позняков розглядає поняття адміністрування податків, зборів та інших платежів як процесуальну діяльність не лише уповноважених державних контролюючих органів, але й платників податків щодо реалізації основного податкового обов'язку [10, с.12].

Проте, повністю погоджуємося із В.Б. Марченко, який звертає увагу, що такий підхід

суперечить традиційному розумінню адміністрування як діяльності з керування, управління певними процесами з боку спеціально уповноважених державних органів. Віднесення платників податків до категорії адміністративних органів, а їхньої діяльності з реалізації податкового обов'язку до категорії адміністративної діяльності не узгоджується із поняттєвими традиціями адміністративної-правової науки. На думку автора, найдоцільніше податкове адміністрування слід розуміти як реалізацію виконавчої влади, діяльність державно-уповноважених суб'єктів у сфері справляння податків щодо забезпечення виконання податкових зобов'язань [11, с.121–122].

Так, дійсно, сама суть природи адміністрування податків, зборів та інших платежів, і, на наш погляд, полягає у виконавчій діяльності спеціально уповноважених органів державної влади з управління процесом наповнення державного бюджету, шляхом здійснення контролю за правильністю, повнотою та своєчасністю нарахування податків, зборів та інших платежів, за правильністю, повнотою та своєчасністю виконання обов'язку по сплаті податків, зборів та інших платежів, а також за погашенням податкового боргу.

Розкриваючи сутність визначення Державної фіскальної служби України, доречним, також, на нашу думку, буде з'ясування змісту окремих його складових елементів, таких як державна митна політика і державна митна справа, державна податкова політика і державна податкова справа, а також державна політика у сфері адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та державна політика у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Якщо вдатися до положення пункту 1 статті 5 Митного кодексу України [7], то можна з'ясувати, що державна митна політика – це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та

забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. Державна митна політика є складовою частиною державної економічної політики.

У пункті 1 статті 7 Митного кодексу України [7] надано визначення державній митній справі, якою є встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності органів доходів і зборів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи. Разом із цим, частина 1 статті 543 цього ж кодифікованого акту нашої держави, містить вказівку на те, що безпосереднє здійснення державної митної справи покладається на органи доходів і зборів, тобто на новостворений єдиний фіскальний орган України.

Що стосується поняття державної податкової політики, то слід відмітити, що на законодавчому рівні воно конкретно не закріплене, та, поряд з цим, серед науковців існують різні визначення та розуміння державної податкової політики, тому єдиного підходу щодо сутності цього поняття немає.

Наприклад, науковець В.П. Печуляк розглядає державну податкову політику як постійну, організовану, системну, і цілеспрямовану діяльність компетентних державних органів щодо засобів, методів і форм організації системи мобілізації податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів та інших цільових фондів, а також їх правову регламентацію з метою забезпечення збалансованості державного

бюджету та стимулювання економічного розвитку країни [12, с.14].

Наведене вищевказаним автором поняття державної податкової політики є, як нам здається, дещо узагальненим, тому, пропонуємо більш конкретно визначення державної податкової політики, яким є закріплена на законодавчому рівні діяльність уповноважених органів державної влади, яка виражається у нарахуванні, стягненні і регулюванні податків, зборів та інших соціальних платежів з метою досягнення відповідних задач, якими, зокрема, є наповнення дохідної частини державного бюджету, зменшення податкового розриву та недоїмки, збільшення зайнятості населення держави, підвищення їх економічної активності, зниження рівня інфляції, створення сприятливого інвестиційного клімату тощо.

В свою чергу, абзац 3 пункту 1.1 статті 1 Податкового кодексу України [6] надає характеристику державної податкової справи, яка є досить розширеною, але достатньо зрозумілою, та являє собою сферу діяльності контролюючих органів, передбачена цим Кодексом та іншими актами законодавства України, спрямована на формування і реалізацію державної податкової політики в частині адміністрування податків, зборів, платежів.

Якщо говорити про державну політику у сфері адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, то слід відмітити, що єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, в розумінні пункту 2 статті 1 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [8], це консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб та членів їхніх сімей на отримання страхових витрат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування. При цьому, як відомо, враховуючи

положення названого Закону, з 01.01.2011 р. єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування увібрав до себе усі інші соціальні платежі, а саме: на пенсійне страхування, на страхування від безробіття, на страхування тимчасової втрати працездатності і на страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

На підставі викладеного, пропонуємо наступне поняття державної політики у сфері адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, яким є нормативно закріплена система дій органів доходів і зборів щодо ідентифікації, обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та об'єктів оподаткування, сервісного обслуговування платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, у тому числі консультації щодо сплати такого внеску, організації та контролю за своєчасністю та правильністю нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування його платниками.

Поряд з цим, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування слід розуміти, на наш погляд, як систему законодавчо передбачених дій спеціально уповноважених органів державної влади та інших посадових осіб по виявленню, усуненню та попередженню правопорушень під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Загальновідомою є та обставина, що кожен орган державної влади має індивідуальну відмінну рису своєї діяльності, яка характеризує і виділяє його серед інших органів державної влади. Так, без сумніву можна стверджувати про те, що, відмінною особливістю діяльності Державної фіскальної служби України є її фі-

скальна спрямованість, основною складовою якої, на нашу думку, є формування фінансових ресурсів держави, зокрема наповнення дохідної частини державного бюджету України шляхом нарахування, стягнення та перерахування до бюджету податків, зборів та інших соціальних платежів. У зв'язку з цим, логічним є те, що оцінка ефективності фіскальної діяльності Державної фіскальної служби України здійснюється за оцінкою ефективності формування фінансових ресурсів держави, тобто наповнення дохідної частини її бюджету.

Цікавою є думка Г.В. Мамонової та О.Г. Рябчука щодо елементів фіскальної ефективності, якими, як вони зазначають, є достатність доходів, мінімізація видатків на збирання доходів і запобігання ухиленню від сплати платежів до бюджету, а також еластичність податкової системи, рівномірне розподілення податків між адміністративно-територіальними одиницями [13, с.178].

Погоджуємося з такою думкою авторів стосовно окреслених елементів фіскальної ефективності, але, на наш погляд, можна додати ще один, дуже важливий елемент фіскальної ефективності, яким є високий рівень партнерської взаємодії між фіскальним органом та суб'єктами сплати податків, зборів та інших соціальних платежів, результатом якого є відповідний рівень обізнаності своїх прав і обов'язків та економічна активність останніх.

Крім того, зауважимо, що поряд із фіскальною спрямованістю діяльності Державної фіскальної служби України не менш суттєвими, як ми вважаємо, є її обслуговуюча, контролююча і правоохоронна спрямованість. Так, обслуговуюча спрямованість діяльності об'єднаного фіскального органу, в основному, полягає у створенні сприятливих умов для сплати податків, зборів та інших соціальних платежів їх платниками та дотримання ними законодавства у податковій, митній сфері та сфері адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування шляхом надання їм якісних послуг у перелічених сферах. У свою чергу, контролююча та правоохоронна спрямованість діяльності Держав-

вної фіскальної служби України безумовно тісно пов'язані між собою та проявляються у контролі за дотриманням населенням держави норм законодавства у податковій, митній сфері та у сфері адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування, а також, відповідно, у попередженні, виявленні та усуненні порушень норм законодавства ним у згаданих сферах шляхом вчинення законодавчо визначених дій.

Із вище окресленого випливає відповідний висновок про характер спрямованості діяльності Державної фіскальної служби України, що має чотири складові, серед яких фіскальна, обслуговуюча, контролююча та правоохоронна.

Таким чином, слід підкреслити, що в українських реаліях злиття податкової та митної служб в одне відомство, на яке покладене ще й адміністрування єдиного соціального внеску, створює дуже впливовий урядовий орган з широкими можливостями та повноваженнями в сфері податків і митного контролю, з обслуговуючою та правоохоронною функцією, а також функцією валютного контролю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зозуля І. В. Адміністративно-правові застави організації та діяльності Міністерства доходів і зборів України: до постановки проблеми дослідження / І. В. Зозуля, І. С. Шулатова // Правове регулювання економічної безпеки України в умовах євроінтеграції : збірник наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 21 лютого 2013 року). – Х. : Харківськ. нац. ун-т внутр. справ МВС України, 2013. – С. 122–125.
2. Попова С. М. Взаємодія контролюючих органів державної податкової та митної служби з правоохоронними органами / С. М. Попова // Вісник Запорізьк. юрид. ін-ту Дніпропетровськ. держ. ун-ту внутр. справ. – 2011. – № 4. – С. 326–334.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної фіскальної служби» : від 21.05.2014 р., № 160 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 46. – С. 15.
4. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» : від 17.03.2011 р., № 3166–VI // ВВР України. – 2012. – № 26. – Ст. 273.
5. Положення про Державну фіскальну службу України / затв. Постановою Кабінету Міністрів України : від 21.05.2014 р., № 236 // Урядовий кур'єр. – 08.07.2014. – № 120. – С. 12–13.
6. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 р., № 2755–VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
7. Митний кодекс України : від 13.03.2012 р., № 4495–VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
8. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» : від 08.07.2010 р., № 2464–VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.
9. Федотов О. П. Адміністративно-правова організація митних органів в органи доходів і зборів / О. П. Федотов // Митна справа. – 2013. – № 5 (89). – С. 60–67.
10. Позняков С. П. Адміністративно-правовий режим детінізації відносин у сфері погашення податкового боргу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / С. П. Позняков ; Нац. акад. держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2007. – 21 с.
11. Марченко В. Б. Щодо застосування терміна «адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів) у податковому кодексі України / В. Б. Марченко // Часопис Київськ. ун-та права. – 2011. – № 1. – С. 120–123.
12. Печуляк В. П. Державна податкова політика в Україні: організаційно-правові аспекти здійснення : монографія / В. П. Печуляк. – Київ : КНТЕУ, 2005. – 156 с.
13. Мамонова Г. В. Напрями підвищення фіскальної ефективності оподаткування доходів населення / Г. В. Мамонова, О. Г. Рябчук // Формування ринкових відносин в Укра-

їні: соціально-трудові проблеми. – 2012. – | № 1 (128). – С. 177–182.

Шулатова І. С. Поняття і сутність Державної фіскальної служби України / І. С. Шулатова // Форум права. – 2014. – № 3. – С. 447–455 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_3_76.pdf

Запропоновано визначення поняття єдиного фіскального органу у вузькому та широкому значенні, проаналізовано його складові елементи та характер спрямованості діяльності єдиного органу з питань податкової та митної політики.

***

Шулатова И.С. Понятие и сущность Государственной фискальной службы Украины

Предложено определение понятия единого фискального органа в узком и широком смысле, проанализированы его составляющие элементы и характер направленности деятельности единого органа по вопросам налоговой и таможенной политики.

***

Shulatova I.S. Definition and Essence of the State Fiscal Service of Ukraine

A definition of the concept of a single fiscal authority in the narrow and broad sense, to analyze its constituent elements and character focus of a single agency for tax and customs policy.